Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (осми състав)

3 април 2014 година*

„Преюдициално запитване — Директива 93/13/ЕИО — Прилагане ratione temporis — Обстоятелства, предхождащи присъединяването на Словашката република към Европейския съюз — Явна липса на компетентност на Съда“

По дело C-153/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Okresný súd Bardejov (Словакия) с акт от 15 февруари 2013 г., постъпил в Съда на 26 март 2013 г., в рамките на производство по дело

Pohotovosť s. r. o.

срещу

Ján Soroka,

в присъствието на:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

СЪДЪТ (осми състав),

състоящ се от: C. G. Fernlund, председател на състав, A. Ó Caoimh и C. Toader (докладчик), съдии,

генерален адвокат: N. Wahl,

секретар: A. Calot Escobar,

като има предвид становищата, представени:

— за Словашката република, от B. Ricziová, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от A. Tokár и M. van Beek, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, в съответствие с член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда да се произнесе с мотивирано определение,

постанови настоящото

* Език на производството: словашки.

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 6 и 7 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273), разглеждани във връзка с членове 38 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между дружеството Pohotovosť s. r. o. (наричано по-нататък „Pohotovosť“) и г-н Soroka относно принудителното събиране на дължима от него сума по договор за потребителски кредит, сключен с Pohotovosť.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 3, параграф 1 от Директива 93/13 гласи:

„В случаите, когато дадена договорна клауза не е индивидуално договорена, [тя] се счита за неравноправна, когато въпреки изискването за добросъвестност, […] създава в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора“.

4 Съгласно член 6, параграф 1 от тази директива:

„Държавите членки [предвиждат, че] включените неравноправни клаузи в договори между потребители и продавачи или доставчици […] не са обвързващи за потребителя, при условията на тяхното национално право, и че договорът продължава да действа за страните по останалите условия, когато може да се изпълнява и без неравноправните клаузи“.

5 Съгласно член 7 от посочената директива:

„1. Държавите членки [гарантират], че в интерес на потребителите и конкурентите [продавачи или доставчици], съществуват подходящи и ефективни мерки за [преустановяване] на употребата на неравноправни клаузи в договори, сключени между потребители и продавачи или доставчици.

2. Посочените в параграф 1 мерки включват разпоредби, даващи възможност на лица или организации, които имат правен интерес от защитата на потребителите, по смисъла на националното законодателство, да сезират, при условията на националното право, съд или компетентен административен орган, които да решат дали клаузите на договора, изготвени с цел […] общо използване[,] са неравноправни, и да предприемат подходящи и ефективни мерки по преустановяване на продължаваща употреба на подобни клаузи.

3. С оглед на действащото национално законодателство, правните средства за защита, посочени в параграф 2, може да са насочени отделно, или заедно, срещу [няколко] продавачи или доставчици от един и същ икономически сектор, или техни сдружения, които използват или препоръчват употребата на същите, или подобни по смисъл, [общи условия на договори]“.

6 Член 8 от Директива 93/13/ЕИО гласи:

„Държавите членки могат да приемат или да запазят в сила по-строгите действащи разпоредби, които са в съответствие с Договора, в областта на настоящата директива, с цел да осигурят максимална степен на защита за потребителите“.

Словашкото право

7 Член 93, параграф 2, от Гражданския процесуален кодекс (Občiansky súdny poriadok) гласи:

„В подкрепа на исканията на ищеца, жалбоподателя или ответника в производството може да встъпи и юридическо лице с предмет на дейност защита на права, съгласно специална правна уредба […]“.

8 Съгласно член 251, параграф 4 от този кодекс:

„Разпоредбите от предходните части на този кодекс се прилагат за изпълнението на решенията и за изпълнителните производства по смисъла на специалната правна уредба […], освен ако тази правна уредба не предвижда друго. Във всички случаи обаче съдът се произнася с определение“.

9 Член 37, параграф 1 от Изпълнителния кодекс гласи:

„Страни в производството са взискателят и длъжникът; други лица могат да бъдат страни в производството само в тези части от производството, за които настоящият закон им признава такова качество. Когато съдът се произнася по разноските за изпълнителното производство, за страна в последното се счита и съдебният изпълнител“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

10 На 10 декември 2002 г. Pohotovosť предоставя на г-н Soroka потребителски кредит в размер на 10 000 словашки крони (SKK) (332 EUR). Този договор съдържа също така типов формуляр, с който длъжникът упълномощава г-н Kušnír, адвокат на Pohotovosť.

11 От акта за преюдициално запитване става ясно, че в този договор за кредит не е посочен годишният процент на разходите (TAEG), а освен това се съдържа клауза, с която се установява неустойка от 0,25 % на ден, съответстваща на годишна неустойка от 91,25 %.

12 На 27 март 2003 г. нотариус е удостоверил автентичността на декларация за признаване на произтичащо от този договор задължение, направена от името на потребителя от г-н Paiček, упълномощен от своя страна от адвокат Kušnír.

13 На 26 май 2003 г. Pohotovosť подава молба въз основа на нотариалния акт, който според словашкото право представлява изпълнително основание, да се допусне принудително изпълнение върху имуществото на длъжника. На 24 юни 2003 г. Okresný súd Bardejov (Районен съд, Bardejov) оправомощава изцяло съдебния изпълнител да започне изпълнение за събирането на сумата от 474,01 EUR.

14 На 19 август 2011 г. Сдружението за защита на потребителите, Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (наричано по-нататък „Združenie HOOS“), иска да встъпи в започнатото срещу г-н Soroka производство по принудително изпълнение. На 3 април 2012 г. запитващата

юрисдикция отхвърля молбата на това сдружение за встъпване, с мотива че встъпването на трето лице се допуска само в състезателно производство и това не е възможно в рамките на изпълнителното производство.

15 На 16 април 2012 г. Združenie HOOS обжалва това решение като изтъква, че няма основание да се отхвърли встъпването на трето лице в производство, по което молбата за принудително изпълнение се основава на арбитражно решение или нотариален акт.

16 На 19 април 2012 г. запитващата юрисдикция постановява определение за прекратяване на изпълнението, с мотива че нотариалният акт не подлежи на изпълнение, тъй като е бил подписан от едно и също лице, представляващо едновременно взискателя и длъжника, което според тази юрисдикция не съответства на приложимите разпоредби на словашкото право, по-специално на член 22, параграф 2 от Гражданския кодекс.

17 На 7 юни 2012 г. запитващата юрисдикция е сезирана с жалба от Pohotovosť срещу определението за прекратяване на изпълнението, като тази юрисдикция, от една страна, в решението си приема, че по дело, в което ответникът е бездомен, какъвто, изглежда, е случаят с г-н Soroka, би било целесъобразно да се допусне встъпване на Združenie HOOS, доколкото в конкретния случай това сдружение проявява готовност да защитава интересите на заинтересованото лице. От друга страна, същата юрисдикция посочва, че на 10 октомври 2012 г. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) е постановил решение по друго дело, съгласно което встъпването на трето лице е допустимо само в състезателни производства, и че това не е възможно в изпълнителните производства, които поради естеството си нямат такъв характер. Един от членовете на съдебния състав на Najvyšší súd Slovenskej republiky обаче е изразил в определение особено мнение, съгласно което не може да се приеме встъпване на трето лице за цялото изпълнително производство, а то следва да се допусне за някои части от това производство.

18 Оттук запитващата юрисдикция стига до извода, че в приложение на съдебната практика на Najvyšší súd Slovenskej republiky молбата за встъпване на Združenie HOOS следва да бъде отхвърлена. Тя все пак има съмнения относно съответствието на тази съдебна практика с разпоредбите на Директива 93/13.

19 При тези обстоятелства Okresný súd Bardejov решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли разпоредбите на Директива [93/13] във връзка с членове 47 и 38 от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която не допуска юридическо лице с предмет на дейност защита на правата на потребителите да встъпи в изпълнителното производство в защита на потребител, срещу когото е насочено изпълнение за погасяване на кредит по потребителски договор и който не се представлява от адвокат?

2) Трябва ли правната уредба на Европейския съюз, посочена в точка 1, да се тълкува в смисъл, че е нарушено основното право на съдебна защита на потребителя и на встъпилата страна по смисъла на член 47 от [Хартата], ако не се допусне встъпване в изпълнителното производство на юридическо лице с предмет на дейност защита на правата на потребителите и потребителят не се представлява от адвокат?“.

Производство пред Съда

20 С писмо от 4 юли 2013 г. Pohotovosť уведомява Съда, че на 26 март 2013 г. е оттеглил въззивната си жалба и че съгласно националното право запитващата юрисдикция трябва да прекрати производството. Следователно определението за прекратяване на изпълнението, постановено от същата юрисдикция на 19 април 2012 г., ще придобие сила на присъдено нещо.

21 Приканена от Съда да потвърди дали все още е сезирана със спора по главното производство и в този смисъл да посочи дали поддържа запитването, с писмо от 3 декември 2013 г. запитващата юрисдикция уточнява, че от една страна, с определение от 31 октомври 2013 г. Krajský súd v Prešove (Окръжен съд, Prešov) е отменил определение от 3 април 2012 г., с което се отхвърля молбата за встъпване на Združenie HOOS, и е върнал делото на съда и от друга страна, е постановил, че липсва основание за произнасяне по същество по подадената от Pohotovosť жалба срещу определение от 19 април 2012 г. за прекратяване на изпълнението. При тези обстоятелства запитващата юрисдикция заявява, че счита отговора на преюдициалните въпроси за необходим за разрешаването на въпроса за встъпването в изпълнителното производство, и посочва, че следователно поддържа преюдициалното си запитване.

Относно компетентността на Съда

22 Съгласно член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато разглеждането на определено дело очевидно не е от компетентността му, Съдът може във всеки един момент, след изслушване на генералния адвокат и без да провежда докрай производството, да реши да се произнесе с мотивирано определение. Тази разпоредба следва да се приложи в рамките на настоящото дело.

23 В конкретния случай от акта за преюдициално запитване става ясно, че разглежданият по главното производство единствен договор за потребителски кредит е сключен на 10 декември 2002 г., т.е. преди 1 май 2004 г., датата на присъединяване на Словашката република към Европейския съюз.

24 Както обаче отбелязва Европейската комисия в писменото си становище, съгласно постоянната практика на Съда, той е компетентен да тълкува правото на Съюза само що се отнася до неговото прилагане в държава членка от момента на присъединяването ѝ към Европейския съюз (вж. решение Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, точка 36, решение Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, точки 22 и 23, решение CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, точка 14 и определение Семерджиев, C-32/10, EU:C:2011:288, точка 25). Освен това Съдът вече е приложил тази съдебна практика по отношение на искане за тълкуване на Директива 93/13 във връзка с договор за потребителски кредит, сключен преди присъединяването на Словашката република (определение SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, точка 36).

25 Следователно съгласно член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда следва да се приеме, че очевидно не е от компетентността на Съда да се произнесе по поставените от Okresný súd Bardejov въпроси.

По съдебните разноски

26 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (осми състав) определи:

Произнасянето по въпросите, поставени от Okresný súd Bardejov (Словакия) с акт от 15 февруари 2013 г., очевидно не е от компетентността на Съда на Европейския съюз.

Подписи